

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Murenulæ Sacræ Vestis Sponsæ Regis Æterni
Vermiculatæ Opus, De Privilegiis Ordinum Regularium**

Alviset, Virginus

Campidonaë, 1673

Caput 5. De intellectu & interpret. privilegiorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62361](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62361)

CAPUT V.
De intellectu, & interpretatione
Privilegiorum.

SUMMARIUM.

1. Duo abhorrent iura in omni scriptura.
2. Interpretatio facienda in verbis, ad vitandam nullitatem.
3. Item ad vitandam eorumdem verborum superfluitatem.
4. Interpretatio fit duobus modis.
5. Iuridica quam vim habeat.
6. Amplius ipso textu, potest rejici.
7. Item si verbis non quadrat.
8. Privata Doctorum, cuius sit virtus.
9. Regulae secunda, in interpretando privilegio & seq.
10. Privilegium semper addit aliquid supra ius commune.
11. Odiosum semper restringitur.
12. Quid sit contrarium privato statuto, aut consuetudini.
13. Princeps, nunquam creditur velle derogare iuri tertii.
14. Secus, in quibusdam casibus.
14. Principis voluntas praesumitur talis, qualis debet esse.
16. Falsitas causa impulsiva, vitiat quodvis rescriptum.
17. Favorabile privilegium late explicatur.
18. Priv. l. etiam favorab. non extenditur ad aliam personam.
20. Neque in praesudicium tertii, aut Reipub. 19. & 20.
21. Circumstantiae attendendae in interpretatione cuiusvis privil.
22. Privil. interpretandum, secundum forum concedentis.
23. Et secundum materiam propriam.
24. Privilegium concessum a principe temporali circa res Ecclesiasticas, quomodo interpretandum.
35. Regular. privilegia solus Papa potest interpretari.

26. Dominicanorum privilegia potest Generalis interpretari.

27. Castrensius interpretanda non secundum rigorem.

28. Privilegia non facile assequenda.

Duo sunt, quae iura maximè refugunt, & semper annuntiant vitare in omni actu, lege, privilegio, vel scriptura, nullitatem scilicet, & verborum superfluitatem, unde volunt ut semper fiat interpretatio, ad vitandam primò nullitatem, id est, quando actus privilegii, lex, vel scriptura foret aliàs frustranea, & inutilis. Est enim generale in iure, Scripturam debere nos interpretari, ut potius valeat, quàm ut pereat. c. Abbate, de verb. sig. c. licet. de princ. in 6. l. quoriam. ff. de reb. dub. & l. si quando. eod. de legat. primo. Et ita docent Panor. c. Abbate cit. Gloss. c. inter dilectos. de fid. instr. & l. quoriam. ff. de verb. oblig. Et communiter Canonista c. dilecti de for. comp. Quos sequitur Cruz. in epit. privil. lib. 2. cap. 2. dub. 3. Angel. v. interpretatio 2. & Sylv. eod. v. 4. & 6. Sed & secundò volunt iura fieri interpretationem, ut vitetur superfluitas, id est, quando aliàs, & non adhibita interpretatione invenirentur in Scriptura verba, & clausulae, quae nihil operarentur, seu disponderent. c. Abbate. & l. si quando. citatis.

Et potest fieri interpretatio duobus modis, pura, vel iuridicè, & autoritativè, quod facit solus Princeps, quia ad illum pertinet legem interpretari, ad quem constituere c. inter alia de sent. ex. l. in pratoris. ff. de prez. stipul. & l. 1. ac fin. c. de legib. Et tunc interpretatio est ejusdem auctoritatis, cujus ipsa scriptura legis aut privilegii, uti notat Archid. & Dominicus. c. ignorantiam. d. 28 Felin. in rubr. de refer. & Roman. cons. 260. Sed nihil novi operatur, nec cõcedit. l. adeo ff. de acquir. rer. dom. Etiam

Eriam sub quibuscunque verbis conce-
 pra, quia tales interpretationes dicuntur
 potius declarationes, & explicationes,
 qui autem declarat, nihil dat, aut ponit,
 sed datum significat, aut factum demon-
 strat. *sed & si quaratur ff. si servit. vindic. l. i.*
heredes palam a de restam. Panor. c. quoniam
fin. de cor. ff. & Gloss. c. per tuas de donat. Et in
dem. ex. vi. de verb. signif. Imò si fieret decla-
 ratio amplior. Et in qua declararentur
 aliqua, quæ non essent in scriptura hæc
 6 posset rejici, nec tolleretur jus prius quæsi-
 tum, quia jam non diceretur interpreta-
 tio, sed jus novum, & nova constitutio,
 ut bene inter alios advertit Rebuff. *in pra-*
ben. p. 1. tit. de nō toll. ius. terr. Gloss. 5 Quia qui
addit, jus novum efficit. l. ius. autē ff. de iust.
 7 *Et in Idemque dico de interpretatione,*
 quæ verbis non quadraret. In ejusmodi
 enim casibus præsumitur Princeps dece-
 ptus, & omnia per subreptionem ab ipso
 obrenta, ut post Felin. & Calder. subdit.
 Rebuff. loco cit.
 8 Sed est aliud genus interpretationis, de
 quo solùm hîc loquimur, quando nimi-
 rum, seu à privato aliquo doctore, seu e-
 tiam à pluribus, sed privata auctoritate,
 scriptura aliqua explicatur, tradendo sen-
 sum verborum, & mentem Principis, per
 eorumdem verborum explicationem,
 extensionem, vel restrictionem, & talis
 interpretatio nō habet aliam vim, quàm
 opinionis probabilis. Ad quod ego subii-
 cio sequentes regulas pro privilegiis.
 9 Prima est, quòd interpretatio cujuscun-
 que privilegii, sic debet semper fieri, ut
 scriptura addat aliquid supra jus cōmune
 10 Pareat ex dictis ubi quid privil. Et ita docet
 Crot. *c. super eo de usur. & Rebuff. in pra. ben.*
tit. de pap. provis. per c. fin. 25. quæst. 1.
 11 Secunda, quando privilegium est o-
 diosum, debet intelligi, & interpretari
 strictè, ut quàm minùs potest fieri dero-

get juri communi aut tertii *c. fin. de transf.*
c. quod dilectio de consang. l. cum quidam ff. de
lib. & posth. Joann. Andr. c. olim de ver. sign.
Barth. & Caltr. l. fin. ff. de const. Cruz. in epir.
privil. l. 2. c. 2. dub. 3. Conrad. Lancel. in temp.
om. iud. lib. 1. c. 1. §. 4. Angel & Sylv. v. inter-
 pretatio. Quibus consentit Decius *in c. ordi-*
 nem de rescr. Si privilegium fuerit contra
 jus commune, secus si contra statutum
 tantum, vel consuetudinem particula-
 rem, quia tunc etiam vult esse late inter-
 pretandum. Quòd tamen Rebuff. *in pra. tit.*
de provis. pap. nu. 10. non admittit, sed ait ea
 omnia esse strictè interpretanda, quæ in-
 veniuntur esse contra statuta, licet particu-
 laria.
 Conciliando tamen utramque opinio-
 nem per doctrinam Panorm. *in c. olim cit.*
 Puto ego, quòd dum invenitur aliquid
 privilegium contrarium statuto, seu con-
 suetudini particulari, sed conforme juri
 communi, tunc erit late interpretandum,
 & dandus locus opinioni Decii. Sed si
 simpliciter adversatur consuetudini, seu
 statuto, & nec reducit ad jus commune,
 nec ad illud inclinatur tunc audiendus erit
 Rebuff. & secundum ejus mentem strictè
 erit interpretandum.
 Ratio autem regulæ positæ est, quia 13
 Princeps non præsumitur unquam velle
 derogare juri tertii, ita quòd quidquid
 concedit, intelligi semper debeat concessum
 illo salvo. Ita Panor. *c. cum ad hoc de*
cler. non resid. & cap. suggestum. de dec. Ubi 14
 D. D. Quia Principis voluntas semper
 præsumitur esse talis, qualis debet esse de
 jure, quod exigit & dicitur, ne alii fiat læ-
 sio. Ita Bald. *c. licet in corrigendis de off. ord. 15*
l. omnes populi. ff. de iust. & iur. Unde si Prin-
 ceptis quidpiam concederet alicui, in alte-
 rius detrimentum, necesse esset in te-
 nore concessionis exprimere læsionem,
 si esset enormis, secundum Panor. *c. cum*
 ad

REGIA
 IMPERIALI
 ET
 CAMERARIARI
 IN REGYLAS
 ANGELI
 MOSTOLICE

ad hoc de cler. non resid. Angel. v. privilegium. Sylv. eod. v. Cruz. in epit. privileg. lib. 2. c. 2. dub. 3. Et Barbof. in tractat. de off. & pot. Par. c. 25. n. 8. Et addere clausulam motus proprii, ac certæ scientiæ secundum Bald. c. licet causam de prob. Sin autem reputabuntur omnia obrepta per subreptionem & non fuisse menti Principis illa concedere l. 1. C. de fund. l. mtr. & l. 1. eod. de per. bon. Verum si Princeps sciret, non posse verificari gratiam nisi cum præiudicio juris alieni, & nihilominus illam concederet, censeretur per necessarium antecedens, velle illi præiudicare. Ita Decius conf. 113. Confalv. ad reg. 8. cancel. Gloss 36. Callador. decis. 35. de privil. Ferentill. in addit. ad decis. burati 577. & Tambur. ro. 1. de jur. Abb. d. 15. qu. 4. fol. 141. Ubi plures pro hoc Rota decisiones allegat in diversis materiis, pensionis, dotis, decimarum, usus fructus, & beneficiorum, sed hæc scientia erit verificanda in Principe, & simul qualitatis læsionis quam per privilegium suum infert alteri. Quod si forte ille in concessione exciperet unum casum, respectu cuius diceret se non velle derogare juri alieno, censeretur habuisse voluntatem derogandi in omnibus aliis, & privilegio locus esset respectu omnium aliorum, quia exceptio firmat regulam. Ita Dec. l. 1. ff. de reg. iur. Alexand. conf. 216. vol. 2. & communiter alii.

Addit Angel. v. privilegium causam etiam esse exprimentam, simul & verificandam in ejusmodi læsivis, & hoc cum tanto rigore, ut similiter veniant de subreptione notanda, si vel causa impulsiva inveniatur falsa. Nam falsitas hujus causæ sufficit ad vitandas litteras beneficiales c. postulas de rescr. Ubi Abb. & Felin. Quæ autem falsitas vel subreptio sufficit ad vitandas litteras beneficiales, ea etiam videretur sufficere ad vitanda privi-

legia secundum eundem Abb. c. ad audientiam eod. & c. quod super de fid. instr. Et ita tenet Casar. v. interdictionum 1. & Angel. v. privilegium & v. rescriptum vide dicta supra cap. 3. §. 4. verb. falsis tamen. Et infra dicenda c. 8. §. 2. art. 3.

Tertia Regula pro intelligendis & explicandis privilegiis est quod quando aliquod invenitur simpliciter favorabile, interpretandum est largissimè, quantum fieri potest, in favorem utentis c. cum dilectus de donat. l. beneficiar. ff. de test. Et ibi Barth. Panor. c. quia circa de privil. & c. olim de verb. sign. Joa. Andr. & Butr. eod. Angel. & Sylv. v. privilegium Cruz. & Lancell. supra citat. Et hoc quantum patitur qualitas personæ, & verborum potestas ut volunt Burg. c. cum accessissent de const. Butr. c. maioribus de præben. Imol. eod. & Panor. c. quanto de censib. Sed tamen non potest extendi ad aliam personam, etiam militante eadem ratione c. hinc est 16. quæst. 1. Gloss. c. 1. 25. quæst. 2. Gomez. c. statutum de rescr. Roch. in rubr. de iur. pat. Et communiter DD. in c. sane de 19. privil. Neque in præiudicium tertii, nisi solius concedentis. Panor. Barth. Cruz. & Sylv. supra cit. Et multò minùs Reipubli. 20. c. 1. jubemus C. de Sacros. Eccl. Contra quam si rescriptum contineret aliquid, esset ipso iure nullum secundum Bald. quem citat & sequitur Sylv. item citatus.

Quarta Regula. In interpretatione privilegiorum, seu strictè, seu latè faciendæ, attendendæ sunt præcipuè sequentes circumstantiæ ut secundum ipsas interpretationem moderemur. Et primò quidem attendendum erit tempus, seu in quo privilegium fuit concessum, seu in quo illud ad usum debet adduci. Burg. c. cum accessissent de const. Secundò causa, seu motiva seu impulsiva, tacita vel expressa. Idem ibid. Tertio qualitas seu conditio personæ, cui privilegium loquitur, vel quæ

quæ illud concessit, Gloss. c. deinde d. 16. Bald. & Barth. l. ex militari ff. de mil. test. Angel. & Sylv. v. interpretatio & v. privilegium. Quarto, Attendere debemus ad materiam subjectam l. si uno Anno ff. Locat. Et Cruz dub. 3. citat. Quinto ad observantiam subsecutam. Socin. conf. 111. vol. 1. Corneus conf. 193. vol. 2. & Barbof. in praxi exg. penf. quæst. 6. num. 51. Sexto ad proemium scripturae Bald. l. fin. ff. de hered. inst. Barth. l. cum hi ff. de Transact. Socin. Cruz & alii citati. Septimo ad communem usum loquendi secundum quem verba solent intelligi. Innocent. & Panor. c. nonnulli de refer. Octavo ad postulata: Jak. f. r. c. de div. refer. Bald. l. eam quam eod. de fidei com. & c. in et de fid. instr. Alex. conf. 84. vel. 1. Marant. in spec. aur. p. 3. d. 9. Rebuff. in pra. p. 2. tit. de forma signat. simpl. & Cruz supra cit. Quia concedens præsumitur se conformare intentioni scz menti supplicantis c. inter dilectos de fid. inf. ubi Glossa. Nono ad rationem naturalem, quæ ex ipsis verbis notari potest. Panor. c. suggestum. & c. secundo requirit de appell. Cign. & Bald. l. non dubium c. de leg. Angel. & Sylv. v. interpretatio de quo est casus in c. final. de trans. l. ex facto §. 2. ff. de vulg. & pupil. & l. si re oportet eod. de excus. tur. §. sufficit Decimo ad conjecturas, & verisimilitudines. Panor. c. cit. secundo requirit Bald. & Cign. quos ibi citat. Undecimo. Unum privilegium potest per aliud explicari, unus articulus per alium, sequentia per præcedentia, aut contra l. sciendum ff. quis satisd. cog. Et ibi Gloss. Et in auth. offeratur c. de lit. cont. Bald. l. fin. eod. de hered. inst. Et Barth. l. cum ff. de per. hered. Demum Duodecimum possumus uti in ejusmodi interpretationibus opinione communi secundum dicenda in sequentibus.

Sexta Regula. Quia in hoc Mundo duplici jure, seu potestate regimur, Ec-

clesiastica scilicet, & Civili. Et res omnes sunt fori Civili vel Ecclesiastici. Ideo & omne privilegium venit interpretandum conformiter ad forum concedendis, & ad ejus leges Bald. l. si quando 1. c. de bon. vacant. lib. 10. Barth. eod. Aufser. Clem. ut Clericorum de off. ordin. Et quos ibi citat Imol. Laudun. Zensel. & Bernard. Et si milititer quando privilegium versatur circa materiam fori Ecclesiastici, utinur Canonibus ad illud explicandum, vel legibus, si versatur circa materiam fori civilis. Panor. c. canonum de consi. Imol. c. 1. de prob. Gloss. l. 1. c. de sum. trin. & Barth. eod. 24. At si privilegium emanaret à Principe temporali circa materiam Ecclesiasticam, vel contra, quid juris! R. hoc non posse contingere (saltem directè, & propriè loquendo,) Nam ut suo loco dictum est, non potest quis dare privilegium, nisi super materia, super quam potest legem ferre, Princeps autem temporalis non potest disponere nec ferre leges super rebus Ecclesiasticis, & contra. Quod si hoc contingeret, & Ecclesia acceptaret privilegium, arbitraret tunc fore explicandum non secundum leges, sed secundum Canones, quia per acceptionem fecit illud suum, & irrevocabile, & ideo de illo erit judicandum, ut de aliis juribus Ecclesiasticis. Idemque dico per proportionem de jure concessio Laicis ab Ecclesia, pro ea quæ dicit Benedict. in repet. c. Raynurius v. si absque liberis p. 2. num. 40. & seq. Cæterum quod attinet ad privilegia Regularium Clem. VII. districtè prohibuit quibusvis Ecclesiarum Prælati, ne ullo modo interpretentur privilegia Minorum, sed hoc Sedi Apostolicæ reservavit, ut refert Tambur. tomo primo d. 15. quæst. 6. 26. de iur. Abbat. Pro Dominicaniis verò Provincia Hisp. Innocent. VIII. sancivit ut Generalis adjuncta sibi personam Ecclesiasticam,

siastica, cum duobus jurisperitis in simul possint sua privilegia interpretari, fratresque eorum interpretationi acquiescere. Roder. *tom. primobull. in orac. eiusdem Innocent. & Cafar. v. privilegia §. 5. & 13.* Ac demum pro Congregat. Cassinensi Eugen. IV. Alexand. VI. Jul. II. Leo X. 27 Clem. VII. & Paul. III. voluere, ut quid quid dubii emerferit circa ejus privilegia, hoc secundum bonam aequitatem, favore animarum, & Monasteriorum, non secundum rigorem, aut apices juris explicetur. Margar. *in bull. cassin. & Pancirol. conf. 9. n. 7.* Et quia praedicti Pontifices non exprimunt à quo, aut quibus debeat fieri hac explicatio. Relinquitur ut quisque Monachus praedictae Congreg. in contingentia casus, possit sic favorabiliter sua privilegia interpretari. Quin etiam, seclusis praedictis constitutionibus id cuique licitum facit Barth. *l. in his ff. de cond. & dem.*

28 Pro coronide verò hujus capituli ego hoc monuero, quòd licet possimus uti epicheja, & regulis supra relatis, in explicandis privilegiis, non tamen illis adstruendis, aut negandis. Quando enim non constat de reali alicujus concessione, secundum dicta superioribus, non possumus illo uti. sicut nec abstinere tenemur, si similiter non constat de reali extinctione.

CAPUT VI.

De quibusdam clausulis, sub quibus solent Privilegia concedi vel confirmari.

SUMMARIUM.

- 1 In privilegiis habetur ratio clausularum.
- 2 Clausula insueta reddit scripturam suspectam.
- 3 Qui talem allegat, & non probat, puniatur de falso.

- 4 Ad quid referenda clausula, si plura puncta sunt in scriptura.
- 5 Ad quid, si uni articulo ex pluribus adiungitur.
- 6 Ad quid, si singuli articuli habent proprias.
- 7 Quando potest referri ad omnes articulos.
- 8 Ad quid referenda, si est in principio scriptura.
- 9 Ad quid, si in medio.
- 10 Ad quid, si in fine.

UT in ceteris scripturis & instrumentis, sic vel maxime in privilegiis habetur ratio clausularum sub quibus expediuntur, de quibus in communi id dixero. Quòd primò quando invenitur privilegium cum clausulis, contra solitum morem, vel stilum Curiae, aut rationem, hoc ipso habetur pro suspecto per *c. causam. de testib. c. ex parte. de capell. mon. & c. quam gravi. de crim. fals.* Adeò ut qui clausulam insuetam & non bene probatam allegat, possit puniri tanquam de falso per *c. porrectum. de conf. ut.* Quòd si secundò nulla clausula talis invenitur, quae instrumentum in suspensionem adducat, tum sub distinctione loquendum erit.

Nam vel in tenore scripturae inveniuntur plura puncta sub eadè dispositione, & tunc ubicunque clausula fuerit apposta, hac referri debet ad praesentia tantum, per *c. inquisitioni. de appell.* Sic tamen, ut extendatur ad omnia, etiam in odiosis, si non repugnat aliquid speciale, aut aliud non constat de mente disponentis *arg. l. 1. c. de lib. prae. & l. fin. ff. de reb. dub.* Quando verò scriptura non habet nisi unum punctum, sed plures articulos, tunc si clausula apposta est in còtextu unius, respicit illum solum & censetur pars illius per *l. 3. ff. de lib. & posth. §. filius.* At si apposta est, seu in principio, seu in fine, & alii articuli habent suas proprias determinationes & clausulas, tunc ista ad illos non extenditur,